

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษา
ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1
วิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Learning
Responsibility of First Year Students with Hearing Impairment in the
Vocational Diploma Program of Buddha Monthon Industrial and
Community Education College in Nakhon Pathom Province

นลินา เจริญนิตย์^{1*}, จิระสุข สุขสวัสดิ์² และนิธิพัฒน์ เมฆขจร³

Nalina Charoennit^{1*}, Jirasuk Suksawat² and Nitipat Mekkhachorn³

^{*1,2,3}ศึกษาศาสตร์ แผนกการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี 11120

^{*1,2,3}Master of Education (Guidance and Psychological Counseling),

Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, 11120

Received : November 22, 2022 Revised : December 11, 2022 Accepted : December 14, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน และ (2) เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองหลังการทดลองและติดตามผล

ประชากร คือ นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน (2) แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียนมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.77 และ (3) แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนหลังการทดลอง

สูงกว่าก่อนการทดลองและ (2) นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าติดตามผล

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมแนะแนว, ความรับผิดชอบในการเรียน, ความบกพร่องทางการได้ยิน

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare learning responsibility of the experimental group students before and after using a guidance activities package and (2) to compare learning responsibility of the experimental group students before and follow-up.

The population consisted of first year students with hearing impairment in the Vocational Diploma Program of Buddha Monthon Industrial and Community Education College in Nakhon Pathom Province,

*นลินา เจริญนิตย์

E-mail : 2602800860@stou.ac.th

during the second semester of 2021 academic year 15 students. The employed research instruments were (1) a guidance activities package to develop learning responsibility; (2) a scale to assess learning responsibility, with 0.77 reliability coefficient; and (3) the learning responsibility observation form. The employment statistic for data analysis were the mean and standard deviation .

The research findings were as follows; (1) the post-experiment learning responsibility of the experimental group students, who used the guidance activities package for develop learning responsibility, were significantly higher than their pre-experiment; and (2) the post-experiment learning responsibility of the experimental group students, who used the guidance activities package to develop learning responsibility, was significantly higher than their follow-up.

Keywords : A Guidance Activities Package, Learning Responsibility, Hearing Impairment

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กล่าวถึงการยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น โดยกำหนดสิทธิและโอกาสของประชาชนในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนพิการทุกประเภทมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ พ.ศ.2551 มาตรา 5 ที่กล่าวถึงสิทธิทางการศึกษาของคนพิการในการได้รับโอกาสและบริการทางการศึกษาในทุกระบบและทุกรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ความรับผิดชอบในการเรียนถือเป็นตัวแปรสำคัญสำหรับการเรียน โดยความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความ เป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งความหมายของ

ความรับผิดชอบไว้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ในการเรียนด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ การเข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ และตรงต่อเวลา การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งการสอบถามคุณครู และการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ พร้อมทั้งมีความพยายามแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องในการเรียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีผู้ศึกษาตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียนและตัวแปรใกล้เคียงที่ค่อนข้างหลากหลายดังเช่นงานวิจัยของ ประยงค์ หัตถพรหม (2558) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายหยุด ภูบุญ (2558) เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตัวเอง เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ ชุติพร ท่ามา (2560) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาใหม่ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจะเห็นได้ว่างานวิจัยดังกล่าวล้วนให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยเรียนรู้ โดยเฉพาะความรับผิดชอบในการเรียนซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ในปีการศึกษา 2554 วิทยาลัยการอาชีพพุทธรักษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เปิดโอกาสให้เยาวชนที่พิการทางการได้ยินเข้ามาศึกษาในหลักสูตรอาชีวศึกษา และในปีการศึกษา 2557 ได้เปลี่ยนเป็นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี (Biac DSS, 2560) เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาพิการเข้าถึงสิทธิการเรียนในหลักสูตรอาชีวศึกษา และเตรียมกำลังนักศึกษาพิการเข้าทำงาน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนและจากการสัมภาษณ์ผู้สอนท่านอื่น ๆ พบว่า นักศึกษาพิการทางการได้ยินบางกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนไม่เหมาะสม เช่น การเข้าเรียนสาย การหายไปในช่วงคาบเวลาเรียนเป็นเวลานาน การเล่นโทรศัพท์ในเวลาเรียน และการไม่ส่งงานหรือไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผลกระบวนการเรียนรู้ และอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของผู้ประกอบการที่นักศึกษาไปฝึกงานก่อนจบการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาด้านความประพฤติและขาดความรับผิดชอบต่อภาระการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เช่น การเข้างานไม่ตรงเวลา การเข้างานช่วงพักเที่ยงล่าช้ากว่ากำหนด การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จตามเวลาที่กำหนด การพูดคุ้ยโดยใช้ภาษามือในเวลางาน การนำวัสดุผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการมาใช้อย่างไม่ถูกต้องตามวิธีการใช้งาน การแอบเล่นโทรศัพท์มือถือในห้องน้ำ การขาดงานโดยไม่มีการแจ้งครูที่เลี้ยงให้ทราบ และการขาดงานเป็นระยะเวลาติดต่อกันหลายวัน และได้คะแนนจากประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละเดือนของนักศึกษาจากสถานประกอบการในระดับน้อย จากสภาพปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของตนเองและการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ได้ และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานและองค์กร

จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีความรับผิดชอบในการเรียนที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาระการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ หากนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้รับการพัฒนาและส่งเสริมในเรื่องของความรับผิดชอบในการเรียน โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง สามารถคิดตัดสินใจ แก้ปัญหา กำหนดเป้าหมายและวางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและด้านอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ทั้งนี้การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

ของกลุ่มนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นการพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อพัฒนาตนเองทั้งการเรียนการทำงาน และการดำรงชีวิตในอนาคต จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่ายังขาดงานวิจัยที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของกลุ่มนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เน้นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและนักศึกษาปกติ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างงานวิจัยที่ใกล้เคียง ดังเช่นงานวิจัยของรังษิต สุทธิพงษ์ (2562) ผลการวิจัยพบว่านิสิตวิทยาลัยการศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิตตปัญญาศึกษา มีคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนงานวิจัยของศิริพร เกตุสรน้อย (2558) ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีคะแนนความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 งานวิจัยของปาลณชีวัน ธนวัฒน์นาร (2562) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการเรียนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และงานวิจัยของณัฐกานต์ แสงอุทัย (2561) พบว่านักเรียนหอพักนักกีฬา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบหลังสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่างานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนมีค่อนข้างน้อยและยังไม่พบการวิจัยในนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้เกิดความรับผิดชอบในการเรียนจนส่งผลการฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของ นักศึกษากลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของ นักศึกษากลุ่มทดลองหลังการทดลองและติดตามผล

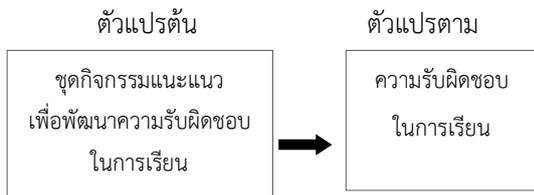
3. สมมุติฐานของการวิจัย

3.1 นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรม แนวแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

3.2 นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนหลังการทดลองและติดตามผลไม่แตกต่างกัน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนวแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผู้วิจัยแบ่งความรับผิดชอบในการเรียน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การมีความตั้งใจเรียน การตรงต่อเวลา และการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพกรอบแนวคิดการวิจัย

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อน – หลัง การทดลอง และติดตามผล

5.1 ประชากร สำหรับวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองกับประชากร คือ นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพพทุมธมล จังหวัดนครปฐม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

5.1.1 เป็นนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยสูญเสียการได้ยินที่ระดับ 26 เดซิเบลขึ้นไป

5.1.2 มีบัตรประจำตัวคนพิการที่มีการระบุความพิการ ประเภทที่ 2 คือ การได้ยินหรือสื่อความหมาย

5.1.3 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพพทุมธมล จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

5.1.4 มีความสมัครใจเข้าร่วมวิจัย

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดตัวแปร ดังนี้

5.2.1 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลอง

ชุดกิจกรรมแนวแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนเป็นชุดกิจกรรมแนวแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดความรับผิดชอบในการเรียนโดยใช้แนวคิด และนิยามคำศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ การมีความตั้งใจเรียน การตรงต่อเวลา และการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน และการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียน และสร้างปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก โดยใช้ใบความรู้ สื่อวิดีโอจาก YouTube รูปภาพจากเว็บไซต์ และการใช้ชุดกิจกรรมแนวแนวเน้นการจัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์เป็นกลุ่มพร้อมทั้งมีทดลองลงมือปฏิบัติ ร่วมกันวิเคราะห์ประโยชน์ของการตั้งใจเรียน การแสดงบทบาทสมมติทั้งบทบาทพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เช่น การวางแผนเตรียมพร้อมในการเรียน การบอกลักษณะของบุคคลที่มีการตรงต่อเวลาในการเรียน โดยมีการแบ่งกลุ่มวิเคราะห์ประโยชน์ของพฤติกรรมดังกล่าว พร้อมทั้งวิเคราะห์แนวทางหรือวิธีการปรับปรุงตนเองเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียน และให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ประโยชน์ของการปรับปรุงตนเองให้มีความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยชุดกิจกรรมแนวแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 8 กิจกรรม กิจกรรมละ 60 นาที โดยทุกกิจกรรมมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป และผลคะแนนประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ทั้ง 8 กิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดตัวแปร

5.2.2.1 แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน พัฒนาจากแนวคิดของตามแนวคิดความรับผิดชอบในการเรียนโดยแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียนมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scal) และได้รับการแปลภาษามือในรูปแบบคลิปวิดีโอเพื่อให้สะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีจำนวน 24 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามเชิงบวกจำนวน 15 ข้อ และข้อคำถามเชิงลบจำนวน 9 ข้อ ทั้งนี้แบบวัดฉบับดังกล่าวได้รับการประเมินความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงเพื่อให้ความครอบคลุมนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ และมีความเหมาะสมด้านภาษามือจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ 0.20 – 0.55 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.77

5.2.2.2 แบบสังเกตความรับผิดชอบในการเรียน มีจำนวน 24 ข้อ ใช้สำหรับให้ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินความรับผิดชอบในการเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนในช่วงติดตามผล โดยใช้แนวคิดของตามแนวคิดความรับผิดชอบในการเรียน และผ่านการตรวจคุณภาพโดยอาจารย์ที่ปรึกษา

เกณฑ์การแปลความหมายของความรับผิดชอบในการเรียนโดยคำนวณช่วงคะแนนพิสัย (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553)

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{3 - 1}$$

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{3}{3 - 1}$$

ซึ่งสามารถแปลผลคะแนนได้ดังนี้

1.00 – 1.66 มีความหมาย น้อย

1.67 – 2.33 มีความหมาย ปานกลาง

2.34 – 3.00 มีความหมาย มาก

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.3.1 ผู้วิจัยทำบันทึกจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพพทุธมณฑลในการขอเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยและขอใช้สถานที่เพื่อการดำเนินการวิจัย

5.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกประชากรตามเกณฑ์การคัดเลือก คือ นักศึกษาบกพร่องทางการได้ยิน วิทยาลัยการอาชีพพทุธมณฑล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้จำนวน 15 คน เพื่อดำเนินการทดลอง

5.3.3 ผู้วิจัยนัดหมายประชากรเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ สอบถามความสมัครใจ และเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ทั้งนี้ก่อนการทดลองผู้วิจัยให้ประชากรดูคลิปวิดีโอภาษามือที่ทำการแปลแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน เพื่อประเมินความรับผิดชอบตนเอง หลังจากนั้นจึงทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน จำนวน 8 ครั้ง โดยในระหว่างการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน ผู้วิจัยมีการสื่อสารเป็นภาษามือกับประชากรเป็นระยะ ๆ มีการแปลข้อคำถามในใบงานและตอบข้อสงสัยของประชากรในขณะนั้นเป็นภาษามือ พร้อมทั้งผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการให้เกียรติการรักษาความลับ และการพิทักษ์สิทธิของประชากร

5.3.4 ภายหลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยให้ประชากรทำแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียนภาษามือในรูปแบบคลิปวิดีโออีกครั้งหนึ่ง

5.3.5 หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน 14 วัน ผู้วิจัยให้ประชากรทำแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียนภาษามือในรูปแบบคลิปวิดีโออีกครั้ง เพื่อเก็บคะแนนการติดตามผล

5.3.6 หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน 14 วัน ผู้วิจัยขอความร่วมมือครูผู้สอนที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนประชากรในการวิจัยครั้งนี้ในการทำบันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตความรับผิดชอบในการเรียน

5.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความ
รับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษาในกลุ่ม
ทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เวลาการทดลอง	μ	σ	แปลผล
ก่อนการทดลอง	2.09	0.38	ระดับปานกลาง
หลังการทดลอง	2.46	0.16	ระดับมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการทดลองนักศึกษาในกลุ่ม
ทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนระดับปานกลาง
โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนเท่ากับ
2.09 ($\sigma = 0.38$) ส่วนในหลังการทดลองนักศึกษา
กลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนอยู่ในระดับมาก
โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนเท่ากับ
2.46 ($\sigma = 0.16$) นั้นแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนน
ความรับผิดชอบในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อน
การทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ
ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

6.2 ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียน
ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองหลังการทดลองและติดตามผล
ดังเสนอตามตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความ
รับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษาในกลุ่ม
ทดลองหลังการทดลองและติดตามผล

เวลาการทดลอง	μ	σ	แปลผล
หลังการทดลอง	2.46	0.16	ระดับมาก
ติดตามผล	2.13	0.15	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่าหลังการทดลองนักศึกษา
กลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนในระดับมาก
โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนเท่ากับ
2.46 ($\sigma = 0.16$) ส่วนติดตามผลนักศึกษาในกลุ่มทดลอง
มีความรับผิดชอบในการเรียนอยู่ในระดับปานกลางโดยมี

ค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนเท่ากับ 2.13
($\sigma = 0.15$) นั้นแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบ
ในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าติดตามผลซึ่งไม่สอดคล้อง
กับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 คะแนนแบบสังเกตความรับผิดชอบ
ในการเรียนของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง

ช่วงเวลา	μ	σ	แปลผล
ติดตามผล	2.12	0.10	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า การติดตามผลการทดลองใช้
ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบใน
การเรียนจากแบบสังเกตความรับผิดชอบในการเรียน
นักศึกษาในกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนอยู่ใน
ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบสังเกต
ความรับผิดชอบในการเรียนเท่ากับ 2.12 ($\sigma = 0.10$)

7. สรุปผลการวิจัย

7.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนหลัง
การทดลอง ($\mu = 2.46$ $\sigma = 0.16$) สูงกว่าก่อน
การทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ
($\mu = 2.09$ $\sigma = 0.38$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน
ข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

7.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในการเรียน
หลังการทดลอง ($\mu = 2.46$ $\sigma = 0.16$) สูงกว่าติดตาม
ผล ($\mu = 2.13$ $\sigma = 0.15$) และการติดตามผลจากแบบ
สังเกตความรับผิดชอบในการเรียน พบว่า มีค่าคะแนน
ความรับผิดชอบในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
($\mu = 2.12$ $\sigma = 0.10$) ซึ่งอยู่ระดับเดียวกับการติดตาม
ผลจากแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน ที่มีค่าเฉลี่ย
คะแนนความรับผิดชอบในการเรียนในระดับปานกลาง
เช่นกัน ($\mu = 2.13$ $\sigma = 0.15$) ซึ่งไม่สอดคล้อง
กับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

8. อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบในการเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากนักศึกษากลุ่มทดลองได้ลงมือปฏิบัติและมี ส่วนร่วมในกิจกรรมแนะแนวแต่ละกิจกรรม จำนวน 8 กิจกรรม โดยในกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้งเน้นให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม มีใบความรู้ และสื่อวิดีโอ จาก YouTube รูปภาพจากเว็บไซต์ พร้อมทั้งมีการทดลองลงมือปฏิบัติร่วมกัน มีการช่วยกันวิเคราะห์ ประโยชน์ของการตั้งใจเรียน การแสดงบทบาทสมมติ ทั้งบทบาทพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เช่น การวางแผนเตรียมพร้อมในการเรียน และการบอก ลักษณะของบุคคลที่ตรงต่อเวลาในการเรียน เป็นต้น และการสรุปแนวทางหรือวิธีการปรับปรุงตนเองเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียน ส่งผลให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ ความเข้าใจ จนสามารถพัฒนาความรับผิดชอบ ในการเรียนของตนเองเพิ่มขึ้น อีกทั้งเมื่อนักศึกษากลุ่มทดลองได้ร่วมกันทำกิจกรรมแนะแนวก่อให้เกิด กระบวนการคิด วิเคราะห์ และสามารถอภิปรายร่วมกัน ในแต่ละกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้ โดยผู้วิจัยได้ เสริมแรงโดยมีของรางวัลการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ทุกครั้ง ส่งผลให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีแรงจูงใจและ เกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรมแนะแนวเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวข้างต้นสอดคล้อง กับงานวิจัยที่มีตัวแปรใกล้เคียงกับตัวแปรความรับผิดชอบ ในการเรียนและกลุ่มตัวอย่างในวัยเรียนใกล้เคียงกัน นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 เช่นงานวิจัยของวรรัฐ นพพรเจริญกุล (2561) ผลการวิจัยการพบว่าการใช้แรงเสริมทางบวก ด้วยคะแนนพิเศษส่งผลต่อการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม ความรับผิดชอบการส่งงานของนักศึกษา เช่น ส่งงานได้ ตรงต่อเวลา เอาใจใส่และตรวจสอบความถูกต้องของงาน ก่อนนำส่ง ซึ่งเห็นได้ว่าการเสริมแรงด้วยคะแนนมีส่วนทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม แนะแนวเพิ่มขึ้น และจากงานวิจัยของทักษิณา สุขพัทธ์ (2560) ผลการวิจัยพบว่าการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ

สร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิคการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการลงมือปฏิบัติและสื่อ ในการเรียนรู้มีส่วนช่วยให้ผู้บกพร่องทางการได้ยินสามารถ ร่วมกิจกรรมได้ ดังจะเห็นได้ว่า หากนักศึกษากลุ่มทดลอง ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ พร้อมทั้งมีสื่อที่เหมาะสม จะส่งผลให้นักศึกษากลุ่มทดลองสามารถเรียนรู้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล พร้อมทั้งเกิดความใฝ่รู้ ต้องการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติงานจริง และจากงานวิจัยของ ศิริพร เกตุสรระน้อย (2558) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีคะแนนความรับผิดชอบหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีความเข้าใจ สามารถตระหนักถึง ความสำคัญของความรับผิดชอบได้ดีขึ้น ดังนั้นจึงแสดง ให้เห็นว่านักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถ พัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนได้โดยใช้ชุดกิจกรรม แนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

สมมุติฐานวิจัยข้อที่ 2 นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนน เฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนหลังการทดลองและ ติดตามผลไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบในการเรียน หลังการทดลองสูงกว่าติดตามผล และสอดคล้อง กับผลการวิจัยติดตามผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมความ รับผิดชอบในการเรียน พบว่ามีค่าความรับผิดชอบใน ระดับปานกลาง ซึ่งน้อยกว่าความรับผิดชอบหลัง การทดลองเช่นกัน โดยผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้อง กับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เนื่องจากในขณะที่ทดลอง ช่วงท้ายและติดตามผลเกิดสถานการณ์โรคติดต่อ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระบาดค่อนข้างสูง จึงส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษากลุ่มทดลองในขณะนั้น โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนใหม่ให้สอดคล้องกับระดับ การระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจาก ในห้องเรียนเป็นการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนผ่านระบบออนไลน์ อีกทั้งมีรูปแบบ การสอนในแต่ละสัปดาห์ที่ไม่แน่นอน มีการเรียนในห้องเรียน สลับระหว่างออนไลน์และสอนในห้องเรียนตามสถานการณ์

ขณะนั้น และบางครั้งต้องหยุดการเรียนการสอน กระทั่งหัน เนื่องจากมีการระบาดสูง ส่งผลให้นักศึกษากลุ่มทดลองเกิดความเครียด ความกังวล สับสน ขาดการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมกับเพื่อน ๆ และคุณครู ขาดสมาธิในห้องเรียน และขาดแรงจูงใจในการเรียน จึงส่งผลต่อการเรียนโดยเฉพาะความรับผิดชอบในการเรียน ของการติดตามผลที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าหลังการทดลอง

จากผลการวิจัยและอภิปรายผลดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนวัชร เพ็ญรัตน์หรือ (2565) พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัส โควโรนา 2019 (COVID-19) นักศึกษาปกติที่มีการได้ยิน ขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน เกิดความเครียด เบื่อหน่าย รู้สึกไม่มีสมาธิและรู้สึกเหนื่อยล้า เมื่อยตา ในการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งนักศึกษากลุ่มทดลองก็ได้รับผลกระทบทางลบต่อการเรียนเช่นกัน เช่น นักศึกษา ไม่เข้าเรียน เรียนไม่เข้าใจ การสื่อสารที่คลาดเคลื่อนกับ ครูผู้สอนเมื่อมีการมอบหมายงานทางช่องทางออนไลน์ เนื่องจากปัญหารูปแบบไวยากรณ์ของภาษาไทยและภาษา มือมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของคณิศร จีระโทก (2562) พบว่า ปัญหาของผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ การสื่อสารเพื่อให้ บุคคลทั่วไปเข้าใจซึ่งถือเป็นเรื่องยาก และผู้บกพร่อง ทางการได้ยินต้องการหาสื่อเพื่อพัฒนาตนเองมีน้อย อีกทั้งเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาแต่ละคน มีความช้าเร็วแตกต่างกัน ส่งผลให้การเข้าเรียนในระบบ ออนไลน์เกิดความล่าช้าหรือไม่สามารถเข้าเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบรรพต พิจิตรกำเนิด (2564) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนออนไลน์โดยใช้ สื่อการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่อง ทางการได้ยิน พบว่าระหว่างการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีอุปสรรคในการเรียน โทรศัพท์มือถือหรือ อุปกรณ์มีประสิทธิภาพไม่ดีพอ สัญญาณอินเทอร์เน็ต มีปริมาณจำกัด สัญญาณขาดหายระหว่างเรียน และจาก การดูล่ามภาษามือในการแปล หากสัญญาณอินเทอร์เน็ต ของล่ามภาษามือขาดช่วง ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถ รับสารที่เป็นเนื้อหาได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าในสถานการณ์ไม่ปกติจากการระบาดของเชื้อไวรัส โควโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบกับการจัดการเรียน

การสอนของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและ ส่งผลให้ความรับผิดชอบในการเรียนของการติดตามผล น้อยกว่าหลังการทดลอง

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

9.1.1 ผู้สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนไปใช้กับนักศึกษา ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง โดยควรมีการปรับกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้ง ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายใหม่

9.1.2 การนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ความรับผิดชอบในการเรียนไปใช้กับนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง ควรศึกษาและใช้ภาษามือที่มีความแตกต่าง กันในแต่ละพื้นที่และสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างทำกิจกรรมแนะแนว

9.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ผู้สนใจสามารถเปรียบเทียบผลการใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนกับ วิธีการอื่น ๆ เช่น การปรึกษาแบบกลุ่ม บริการปรึกษา รายบุคคลเพื่อจะพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

9.2.2 ผู้สนใจควรแปลข้อความในใบงานและ สื่อต่าง ๆ ให้เป็นภาษามือ และจัดทำเป็นคลิปวิดีโอหรือคิว อาร์โค้ดเนื่องจากนักศึกษาบางรายอ่านภาษาไทยไม่เข้าใจ

9.2.3 ผู้สนใจควรตระหนักเรื่องการใช้ภาษามือ ไทยในแต่ละพื้นที่ที่มีการใช้ท่ามือแตกต่างกันถึงแม้จะเป็น คำศัพท์คำเดียวกัน และในแต่ละท่ามือจะมีความหมาย แตกต่างกันเมื่อใช้ในบริบทสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

10. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. (2555). **แนวทางการจัดกิจกรรม
แนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

- คณิศร จีกระโทก. (2562). ระบบภาษามือไทย
ในชีวิตประจำวัน. วารสารวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี,
7, (1), หน้า 1-13.
- ชูลีพร ท่ามา. (2560). การพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมนักศึกษาด้านภาวะผู้นำและความ
รับผิดชอบเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับ
นักศึกษาใหม่ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี.
- ณัฐฉีกานต์ แสงอุทัย. (2561). ผลการใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ
ของนักเรียนหอพักนักกีฬา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
(จирประวัติ) นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทักษิณา สุขพัทธ์. (2560). ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อสร้าง
ทักษะการเรียนรู้ในผู้บกพร่องทางการได้ยิน.
สักทอง วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์, 23, (2), หน้า 1-14.
- บรรพต พิจิตรกำเนิด. (2564). ผลสัมฤทธิ์การเรียน
การสอนออนไลน์โดยการใช้สื่อการเรียนรู้
ออนไลน์ สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่อง
ทางการได้ยิน. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 6, (2),
หน้า 441-450.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากูร. (2553). ระเบียบวิธีการวิจัย
ทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ : ยูแอนด์ไอ
อินเตอร์ มีเดีย จำกัด.
- ประยงค์ หัตถพรหม. (2558). การพัฒนา
รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รักษิต สุทธิพงษ์. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้
โดยใช้เทคนิคทางจิตปัญญาศึกษา
ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบทางการเรียนของนิสิต
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
รัตนวัชร เพ็ญรัตนหิรัญ, และอนรรักษ์ แทนทอง.
(2565). ผลกระทบและกลยุทธ์การรับมือใน
การเรียนออนไลน์ของนักศึกษาภายใต้
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19.
Journal of Modern Learning Development,
7, (4), หน้า 208-233.
- วรัฐา นพพรเจริญกุล. (2561). ผลของการใช้แรงเสริม
ทางบวกที่ส่งผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมความ
รับผิดชอบการส่งงานของนักศึกษา.
วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร เกตุสรระน้อย. (2558). ผลของกิจกรรม
แนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเพิ่มความ
รับผิดชอบในการเรียน ของนิสิตชั้นปีที่ 1
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- สายหยุด ญูปุย. (2558). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตัวเองเพื่อส่งเสริม
ความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู.
ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.